

ISSN 1304-8120 | e-ISSN 2149-2786

Araştırma Makalesi * Research Article

Refah Devletine Etkileri Üzerinden Göçmen Algısının İncelenmesi
Examining the Immigrant Perception on the Effects on the Welfare State

Esra KARAPINAR KOCAĞ

Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
esrakkocag@gumushane.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-2239-0519

Öz: Göçmenlerin ev sahibi ülkedeki etkileri oldukça sık tartışılan, siyasetçiler ve alanda araştırma yapanlar dışında halkın da dâhil olduğu geniş çevrede etki bulan bir konu olmaya devam etmektedir. Ev sahibi ülkedeki yerlilerin göçmenler hakkındaki düşünceleri ülkede entegrasyonun sağlanması açısından başlıca koşullardandır. Bu bağlamda bu çalışmada yerlilerin göçmenlerin refah sistemi üzerindeki etkisi hakkındaki düşünceleri incelenmiştir. Dünya Değerler Araştırması (World Value Survey-WVS)'nin yedinci dalgası (2017-2020) ve Portekiz örneği kullanılarak bireylerin refah sistemi üzerinden göçe bakışları incelenmiştir. Daha açık bir ifadeyle, yerliler göçmenleri bir yük olarak mı görüyorlar yoksa yük olmadıklarını mı düşünüyorlar sorusu kullanılarak, bu düşüncelerini etkileyen unsurlar sıralı probit model yardımıyla açıklanmıştır. Elde edilen bulgular bireylerin eğitim düzeyinin bu düşünceleri şekillendirmekte önemli bir değişken olduğunu göstermektedir. Bunun dışında, bireylerin medeni halinin ve mutluluk düzeyinin de sınırlı da olsa etki ettiği gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göçmen Algısı, Refah Devleti, Dünya Değerler Araştırması, Sıralı Probit Model.

Abstract. The impacts of immigrants in host countries have been often discussed amongst a wide range of people including politicians, researchers in the field, and public. Natives' attitudes towards immigrants is one major condition to fulfil integration in the host country. In this respect, natives' attitudes towards immigrants' impact on the welfare system is examined in this paper. Individual approach to immigration via welfare system is investigated by using seventh wave of the World Values Survey and the case of Portugal. More precisely, factors influencing these thoughts are explained through ordered probit model utilising the survey question of whether natives think immigrants are a strain or not. Findings show that education level is a significant determinant to shape this view. Apart from that, individuals' marital status and the level of happiness have an impact though it is only marginal.

Keywords: Immigrant Attitudes, Welfare State, World Values Survey, Ordered Probit Model.

GİRİŞ

Uluslararası göç hareketleri dünyanın pek çok çok bölgesinde, özellikle gelişmiş ekonomilerde uzun yıllardır tecrübe edilen, gerek halk gerekse araştırmacılar ve politika yapıcılar tarafından sıkça tartışılan önemli gündem maddelerinden biridir (Örnek olarak bkz. Card et al., 2005; Giorgi & Vitale, 2018; European Migration Network, 2006; Mayda et al., 2018). Söz konusu hareketlerin en gözle görülür etkisinin iktisadi hayatta olması beklenmektedir. Özellikle işgücü piyasasında göçmenlerin¹ ücret

¹ Burada göçmen kelimesi göç hareketini gerçekleştirenlerin yasal statülerini ifade etmeyip genel olarak yerli olmayan nüfusu nitelendirmektedir. Dolayısıyla, sığınmacı, mülteci, geçici koruma altında olan, ekonomik göçmen vs. tüm dışarıdan gelenler ya da yabancılar bu kapsamdadır.

seviyesine ve istihdam olanaklarına etkileri geniş şekilde ulusal ve uluslararası yazında tartışılmaktadır (Örneğin; Biavaschi et al., 2018; Del Carpio et al., 2015; Gindling, 2009; Karapınar Kocağ & Kambhampati, 2020). Dolayısıyla, yerli halkın göçmenlerle ilgili en hassas olduğu veya endişe ettiği konunun işgücü arzında yaşanan değişimin bireylere potansiyel yansıması olduğu söylenebilir. Hâlbuki ilgili yazındaki bulgular bu endişeyi desteklemekten oldukça uzaktır (bkz. Altonji & Card, 1991; Card, 1990; Pischke & Velling, 1997). Buna rağmen yükselen göçmen karşıtlığı araştırmacıları bu konuyu daha derinden ve farklı açılardan ele almaya yönlendirmektedir. Söz konusu bu hareketlerin çok fazla alana etki etmesi ve baş aktörün davranışları, beklentileri, düşünce tarzı, duyguları vb. özellikleri dikkate alındığında oldukça karmaşık bir sistem olan insan olması, disiplinler arası etkileşimi gerekli kılmaktadır. Bu noktada ekonomi ve sosyoloji bilimlerinin öncelikle bir araya geldiğini literatürdeki örneklerde sıkça görmek mümkün.

Artan göçmen varlığı, refah devletlerinin sundukları imkânlar/hizmetler ve yerli halkın bu sistemi destekle noktasında ne düşündüğü/hissettiği literatürde ele alınan (Örneğin; Borjas, 1994, 1999; Kymlicka and Banting, 2006; Eger, 2010; Kulin, Eger and Hjerm, 2016; Eger and Breznau, 2017; Avdagic and Savage, 2021; Burgoon and Rooduijn, 2021) ve toplumda tartışılan önemli konulardan biridir. Göçmenlerin refah devletlerinin sundukları hizmetlerden daha fazla yararlanıyor olduğu görüşü, bu kişilerin refah devleti üzerinde bir yük olup olmadığı konusunu gündeme getirmektedir. Borjas (1994), 1970, 1980 ve 1990 yılı Amerikan nüfus sayımı verilerini kullanarak yaptığı çalışmada, göçmenlerin refah devleti hizmetleri kullanımının iki sebeple arttığını belirtmektedir. Bunlar, yeni göçmen dalgalarının bu hizmetleri daha fazla almaları ve göçmenlerin yaşlandıkça bu hizmetleri yerlilere göre daha fazla kullanmaları şeklinde belirtilmiştir. Aynı yazar 1980 ve 1990 nüfus sayımı verilerini kullandığı bir diğer çalışması da (bkz. Borjas, 1999) göçmenlerin Amerika'da daha fazla refah hizmeti veren eyaletlerde toplandığı ve bu tür hizmetlerin göçmen akımları için manyetik bir etki yarattığı sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla, bu açıdan bakıldığında göçmenler ülkedeki vergi vericiler açısından refah devleti üzerinde bir yük gibi düşünülebilirler ve bu durum söz konusu vergi verici yerlileri refah devleti sistemine katkıda bulunma noktasında etkileyebilir.

Ev sahibi ülkenin bazı bölgeleri daha fazla göçmene ev sahipliği yaptığı için daha fazla mali yüke maruz kalabilir ve bu durum özellikle daha kalifiye olan yerlilerin serbest göç politikalarını destekleme olasılıklarını düşürür (Hanson, Scheve and Slaughter, 2007). Benzer şekilde, nispeten yeni bir çalışmada Garand, Xu and Davis (2017) Amerikalıların göç hakkındaki ve refah devleti hakkındaki düşünceleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 1992-2012 Kümülatif Amerikan Ulusal Seçim Çalışmaları (i.e., Cumulative American National Election Studies-CANES) verilerini kullanarak yaptıkları çalışmada, bireylerin göç algıları ve refah algıları arasında güçlü bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

Literatür Amerika örneği dışında farklı bölgelerden de konuyla ilgili analizler ve tespitler sunmaktadır. Avdagic and Savage (2021) 9.000'in üzerinde kişiyle Almanya, İsveç ve Birleşik Krallık 'ta yaptıkları çalışmada, göçün etkileri hakkında sahip olunan olumsuz yargıların (başka bir deyişle, göç kamu maliyesinde bir drenaj!) refah devletine desteği azaltacağı ve olumlu yargıların bu noktada etkisinin çok küçük ya da hiç olmayacağı hipotezini test etmişlerdir. Araştırmanın yapıldığı bölgeler nüfus içerisinde önemli derecede (% 12-% 15) göçmen payının bulunduğu ve konuyla ilgili son dönemlerde siyasi tartışmaların yoğunlaştığı bölgelerdir. Araştırmanın bulguları refah devletine göçmenlerin etkisine yönelik olumsuz yargıya sahip olan bireylerin artan kamu harcamalarını böyle bir yargıya sahip olmayanlara göre daha az desteklediklerini göstermiştir. Göç algısı ve refahın yeniden dağıtılmasına yönelik algı arasındaki ilişkiyi Avrupa Sosyal Araştırması (European Social Survey-ESS) 2002, 2004, 2006, 2008, 2010, 2012 ve 2014 yıllarına ait verileri kullanarak 23 ülke üzerinde yaptığı araştırmada Burgoon ve Rooduijn (2021)'in elde ettiği bulgular da benzer sonuçlar göstermiştir. Buna göre, göçmen karşıtı düşünceye sahip katılımcılar yeniden dağıtımı göçmen yanlısı düşünceye sahip katılımcılara göre daha az destekleme eğilimindedir.

Nannestad (2004) Danimarka örneğinde, ülkede uygulanan refah devleti desteklerinin batılı olmayan ülkelere gelen dikkate değer sayıda göçmenlerin işgücü piyasasına girme motivasyonunu zayıflattığını ileri sürmektedir. Ülkede var olan yeniden dağıtım politikası, göçmenlerin uzun süre işgücü piyasasına girmeyip sosyal destek talep etmelerine ve bu durum da yükselen bir bağımlılık oranına

sebeptir. Büyük göçmen grupları bu durumdan kazançlı çıkarken yerli Danimarkalılar kazanç sağlamamaktadır (Nannestad, 2004). Yazar, göçmenlerin ülkede ikamet ettiği süre 10 yılı geçse bile hala söz konusu kişilerin refah devletinden elde ettikleri faydanın katkılarında daha büyük olduğuna vurgu yapmaktadır.

Gayrisafi yurtiçi hasılasının önemli bir kısmını sosyal refah devleti harcamaları için kullanan İsveç'te Eger (2010), etnik çeşitliliğin refah devleti harcamalarına sağlanan desteğe etkisini araştıran bir diğer çalışmadır. Ülke yakın zamana kadar oldukça homojen bir yapıdayken, İsveç doğumlu olmayan yani yabancıların nüfusa oranı gittikçe yükselmiş ve 2006 yılında % 12,9 a ulaşmıştır. Çalışmada 1986, 1992, 1997 ve 2002 yıllarına ait veri seti kullanılmış olup, bağımlı değişken sosyal harcamalara yönelik algı indeksidir. Çalışmanın ampirik bulguları, gerek son göç hareketleri gerekse ülkedeki yurtdışı doğumlu olanların (yani yabancıların) oranının İsveç refah devletine desteği azalttığını göstermektedir.

Bu çalışmada yerlilerin refah devleti ve göç ilişkisi üzerinden göçe bakışları değerlendirilmiştir. Çalışmanın ampirik incelemesi Portekiz örneği üzerinden yapılacaktır. Söz konusu ülke birkaç husus dikkate alındığında refah devleti ve göç ilişkisinin incelenmesi açısından ilginç bir ülkedir. İlk olarak ülke iktisadi açıdan bakıldığında pozitif bir tablo çizmemektedir. 2010 yılı ve sonrası yaşanan ekonomik ve sosyal krizler yükselen işsizlik oranı, gittikçe azalan hane halkı geliri, ciddi derecede dış göç ve nüfusun yaşlanmasıyla özel ve kamusal sosyal hizmetlerde kesintiye gitmek durumunda kalmıştır (Lima, 2016). Yaşanan krizlerin etkisiyle beklenmeyen harcamaları karşılayamayan insanların oranı 2006'da % 16,4 iken 2014'te % 43,2'ye çıkmıştır ve bu oran 65 ve üzeri yaşta olanlar için çok daha fazladır (Almeida & Albuquerque, 2020). Yaşanan krizler ve yapısal düzenlemeler refah devleti anlayışı içerisinde tartışılan konular arasındadır (Carreira da Silva & Valadez Martinez, 2015; Ferreira, 2015). Carreira da Silva & Valadez Martinez (2015) çalışmasında ekonomik sıkıntıların yaşandığı bir dönemde Portekiz halkının refah devletine bakışını ve tercihlerini incelemektedir. Kamusal sosyal hizmete yönelik tercihleri şekillendiren iki önemli kaynağın ihtiyaç temelli (işsizlik yardımı gibi) ve katkı temelli (emekli maaşlarında düzenlemeler gibi) olması çalışmanın temel argümanıdır. Çalışmanın bulguları Portekiz'de hali hazırda işsiz olanların ihtiyaç temelli sosyal politikaları tercih ettiğini göstermektedir. Dolayısıyla bireysel tercihlerin anlaşılabilmesi noktasında sosyoekonomik göstergeler önem arz etmektedir.

Bu bilgiler ışığında çalışmanın temel amacı, yerlilerin göçe bakışını refah sistemi üzerindeki etkileri üzerinden değerlendirmektir. Bu amaçla, oldukça geniş kapsamlı bir sosyal proje olan Dünya Değerler Araştırması (World Values Survey-WVS) verileri kullanılmıştır. Ampirik araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturan soru söz konusu veri setinde yalnızca son dalgada (W7-2017-2020) yer almaktadır. Dolayısıyla, zaman aralığı olarak yalnızca bu dalgaya ait veriler kullanılmıştır.

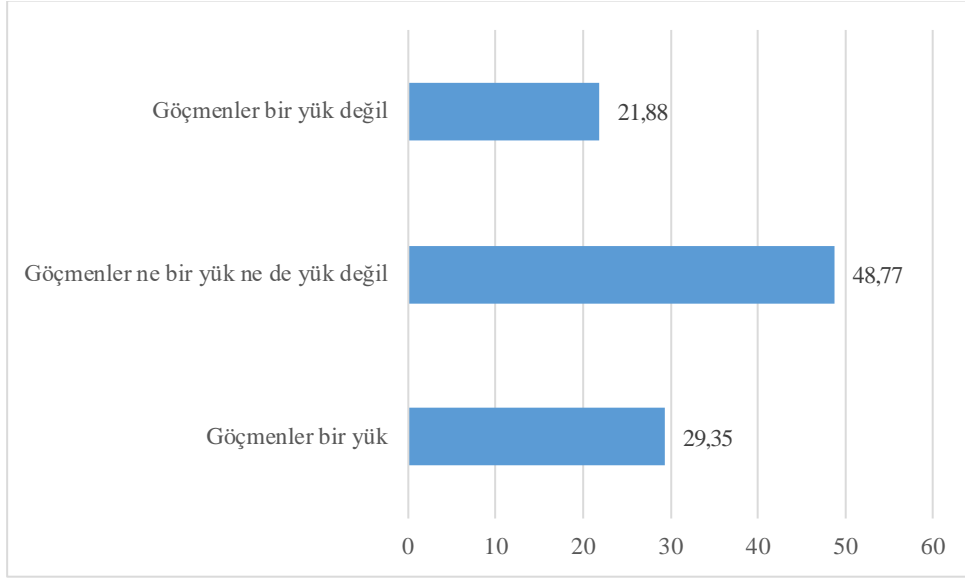
Veri Seti ve Yöntem

Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada Değerler Araştırması (World Value Survey-WVS) verileri kullanılarak bireylerin refah sistemi üzerinden göçe bakışları incelenmiştir. Dünya Değerler Araştırması 1981 yılında yapılmaya başlanmış ve bugüne kadar dünya nüfusunun yüzde doksandan fazlasına tekabül eden yaklaşık 100 ülkede yürütülmüştür (Inglehart, R., C. Haerper, A. Moreno, C. Welzel, K. Kizilova, J. Diez-Medrano, M. Lagos, P. Norris, 2014). Araştırma değişen değerleri ve bunların sosyal, politik ve ekonomik etkilerini incelemek adına sosyal bilimciler için oldukça zengin bir kaynak sunmaktadır¹. Veri seti toplamda yedi dalgadan oluşsa da, bu çalışma yalnızca yedinci dalgayı ve Portekiz örneğini içermektedir. Çünkü çalışmada kullanılan bağımlı değişken " Göçmenler refah sistemi için bir yük mü? " sorusu yalnızca bu son dalgada (2017-2020) ve Portekiz'de sorulmuştur. Araştırmanın orijinalinde bu soruya verilen cevaplar 10 seçeneği şekilde düzenlenmiştir. Bunlar "1-Yük" seçeneğinden başlayıp "10-Yük değil" seçeneğiyle son bulmaktadır. Çok fazla cevap seçeneğinin olması örneğin çok fazla dağılmasına ve her bir seçenekte az miktarda gözlem oluşmasına sebep olması yanında analiz sonuçlarının sunulmasını da zorlaştırmaktadır. Bu yüzden cevap seçenekleri 3 gruba indirgenmiştir. Bunlar 1-3 arası "göçmenler refah sistemi üzerinde bir yükür" diyenler, 4-7 arası

¹ Veri setine www.worldvaluessurvey.org web sitesi üzerinden yapılan bir kayıt sonrası ücretsiz olarak erişim sağlanabilmektedir.

“göçmenler ne yükür ne de değildir” diyenler ve 8-10 arası “göçmenler refah sistemi üzerinde bir yük değildir” diyenler şeklindedir. Tüm kayıp verilerin ayıklanmasından sonra geriye kalan 1097 gözlemlerle analiz gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu gözlemin ilgili soruya verdiği cevapların seçenekler arasında yüzde dağılımı Şekil 1’de verilmiştir. Buna göre örneklemin yaklaşık % 30’luk kısmı göçmenleri refah sistemi üzerinde bir yük olarak görürken, yaklaşık % 22’si tam tersi düşünmektedir. Görüldüğü gibi örneklemin yarısına yakını da bu konu da kararsızdır. Yani göçmenler bir yük mü yoksa değil mi net bir cevap vermemişlerdir.

Şekil 1. Bağımlı değişken: Göçmenler refah sistemi üzerinde bir yük mü? (yüzde dağılım)

Kaynak: Dünya Değerler Araştırması verilerine dayanmaktadır.

Çalışmada yaş, cinsiyet, eğitim durumu, istihdam durumu ve medeni durum gibi temel sosyo ekonomik göstergeler temel değişkenler olarak kullanılacaktır. Yaş değişkeni doğrudan kişinin yaşı olarak veri setinde yer almaktadır. Cinsiyet değişkeni kadın ve erkek olarak iki kategoriden, eğitim düzeyi düşük, orta ve yüksek olarak üç kategoriden oluşmaktadır. İstihdam durumu veri setinde 8 kategoriye (tam zamanlı, yarı zamanlı, serbest meslek çalışanı, emekli, ev hanımı, öğrenci, işsiz ve diğerleri şeklinde) ayrılmıştır. Ancak bu çalışmada söz konusu veri daha genel üç kategoride toplanmış, “çalışan” (tam zamanlı, yarı zamanlı, serbest meslek çalışanı), “işsiz” ve “diğer” (emekli, ev hanımı, öğrenci ve diğerleri) şeklinde düzenlenmiştir. Aynı şekilde medeni hal de üçlü kategori olarak, “evli”, “boşanmış, dul, ayrılmış” ve “bekâr” şekilde düzenlenmiştir.

Veri setinde çocuk sayısı 0’dan başlayıp 8’e kadar (8 ve daha fazla sayıda çocuk) gitmektedir. Ancak bu çalışmada bu veri iki kategoriye dönüştürülmüş ve “çocuğu olanlar” ve “çocuğu olmayanlar” şeklinde genelleştirilmiştir. Algılanan sağlık düzeyi, “Bugünlerde sağlığını nasıl tanımlarsınız?” sorusuna verilen cevap üzerinden incelenmektedir. “çok iyi”, “iyi”, “orta”, “kötü” ve “çok kötü” şeklinde beş kategoriden oluşan cevap seçenekleri katılımcılara sunulmuştur. Bir diğer sorudaki mutluluk durumları da benzer şekilde sorulmuştur. Bu sorunun da “çok mutlu”, “oldukça mutlu”, “çok mutlu değil” ve “hiç mutlu değil” şeklinde dört cevap kategorisi bulunmaktadır. Bireylerin inançlı olup olmamalarıyla alakalı araştırma sorusu üç kategorili olarak (inançlı, inançlı değil ve ateist) düzenlenmiş, ancak bu çalışmada söz konusu kategoriler “inançlı” ve “inançlı değil” (inançlı olmayan ve ateist) olarak dönüştürülmüştür. Son olarak, veri setinde yer alan “sağ ve sol olarak tanımlanabilecek 10 puanlı bir cetvelde kendinizi nerede görüyorsunuz?” sorusu da analizde kullanılan değişkenlerden birini oluşturmaktadır. Bu cetvelde 1 solu ve 10 da sağı temsil etmektedir. Sunumu ve analizi kolaylaştırmak için 1’den 5’e kadar olan kategori “sol” ve 5’ten sonraki kategoriler de “sağ” olarak dönüştürülmüştür.

Tablo 1. Kullanılan değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Değişken	Gözlem	Ort.	SS	Min	Max
Göçmenler bir yük mü?	1097				
Yük	322	0.294	0.456	0	1
Ne yük ne değil	535	0.488	0.500	0	1
Yük değil	240	0.219	0.414	0	1
Yaş	1097	54.268	18.254	18	82
Cinsiyet	1097				
Erkek	463	0.422	0.494	0	1
Kadın	634	0.578	0.494	0	1
Eğitim Düzeyi	1097				
Düşük	654	0.596	0.491	0	1
Orta	268	0.244	0.430	0	1
Yüksek	175	0.160	0.366	0	1
İstihdam Durumu	1097				
Çalışan	506	0.461	0.499	0	1
İşsiz	101	0.092	0.289	0	1
Diğer	490	0.447	0.497	0	1
Medeni Hal	1097				
Evli	560	0.510	0.500		
Boşanmış/Ayrı/Dul	268	0.244	0.430	0	1
Bekâr	269	0.245	0.430	0	1
Çocuğu var mı?	1094				
Çocuğu olmayanlar	685	0.626	0.484	0	1
Çocuğu olanlar	409	0.374	0.484	0	1
Algılanan Sağlık Düzeyi	1097				
Çok iyi	142	0.129	0.336	0	1
İyi	417	0.380	0.486	0	1
Orta	396	0.361	0.481	0	1
Kötü	120	0.109	0.312	0	1
Çok kötü	22	0.020	0.140	0	1
Algılanan Mutluluk Düzeyi	1097				
Çok mutlu	191	0.174	0.379	0	1
Oldukça mutlu	754	0.687	0.464	0	1
Çok mutlu değil	133	0.121	0.327	0	1
Hiç mutlu değil	19	0.017	0.131	0	1
İnanç Durumu	1073				
İnançlı değil	210	0.242	0.429	0	1
İnançlı	813	0.758	0.429	0	1
İdeoloji	848				
Sağ	228	0.269	0.444	0	1
Sol	620	0.731	0.444	0	1

Dünya Değerler Araştırması'nda yer alan tüm sorular tüm dalgalarda, tüm ülkelerde ve tüm kişilere sorulmadığından gözlem sayısı değişebilmektedir. Araştırma cevapları bulunan gözlemler temel alınarak yürütülmektedir.

Bu araştırmada kullanılan veriler Stata 13 programı yardımıyla analiz edilmiştir. Bağımlı değişkenin üç kategoriden oluşması sebebiyle bu çalışmada literatürde de sıkça tercih edilen sıralı probit model tercih edilmiştir. Bu model aracılığıyla bireylerin refah sistemi üzerinden göçe bakışları incelenmiştir. Buna göre aşağıdaki model tahmin edilmiştir:

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_i + \varepsilon_i \quad (1)$$

buradaki Y , Portekiz'deki i kişisi için modeldeki 3 kategorili bağımlı değişkendir. X_i değişkeni açıklayıcı değişkenler vektörünü ve ε_i ortalaması 0, varyansı 1 olan, standart normal dağılım gösteren hata terimini ifade etmektedir. Sıralı probit model aşağıdaki gibi tanımlanabilecek bağımlı değişkeni dikkate almaktadır:

$$y_i = \begin{cases} "0" & \text{eğer kişi } \mathbf{göçmenler refah sistemi üzerinde bir yük} \mathbf{tür} \text{ demişse} \\ & (Y < \mu = 0) \\ "1" & \text{eğer kişi } \mathbf{göçmenler refah sistemi üzerinde ne bir yük} \mathbf{tür ne de değildir} \text{ demişse} \\ & (\mu_0 < Y \leq \mu_1) \\ "2" & \text{eğer kişi } \mathbf{göçmenler refah sistemi üzerinde bir yük değildir} \text{ demişse} \\ & (\mu_1 < Y \leq \mu_2) \end{cases}$$

μ ile gösterilen ifadeler probit modeldeki eşik değerleridir. Söz konusu ifadeler β ile tahmin edilecek katsayılardır ve bağımlı değişkenin bu değerleri alma olasılığı aşağıdaki gibi gösterilir:

$$P(Y=0) = \gamma(-\beta'X)$$

$$P(Y=1) = \gamma(\mu_1 - \beta'X) - \gamma(-\beta'X)$$

$$P(Y=2) = \gamma(\mu_2 - \beta'X) - \gamma(\mu_1 - \beta'X)$$

γ standart normal kümülatif dağılım fonksiyonunu göstermektedir. Söz konusu bu olasılıkların pozitif olması için de $0 < \mu_1 < \mu_2$ şartını sağlaması gerekir. Açıklayıcı değişkenlerin marjinal etkileri elde edilen katsayılar değildir. Yani, standart En Küçük Kareler (EKK) modelinin kullanıldığı bir regresyon analizinden farklı olarak, probit modellerin yorumlanabilmesi için yaygın şekilde başvurulduğu üzere marjinal etkilerin hesaplanması gerekir. Bunları hesaplamak için aşağıdaki ifade kullanılır (Chu, 2002):

$$\frac{\partial P(Y = a)}{\partial X} = [\gamma(\mu_a - \beta'X) - \gamma(\mu_{a-1} - \beta'X)]\beta$$

Burada a bağımlı değişkenin olası değerlerini göstermektedir (bu çalışma için $Y=0$, $Y=1$ ve $Y=2$ gibi). Her bir cevap kategorisi için hesaplanan bu marjinal değerler sonuçların yorumlanması için kullanılır. Olasılık 0 ile 1 arasında bir değeri ifade ettiği için, cevap kategorilerinin katsayı değerleri toplamı 1'e eşittir.

Amrîpik Bulgular

Sıralı probit model sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir. Veri analizi 2 düzeyde gerçekleştirilmiştir. İlk düzey tanımlamada yalnızca standart sosyo-ekonomik göstergeler (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, istihdam durumu gibi) modele dâhil edilmiştir. İlk sütun 1. Düzeydeki analizin ham katsayılarını göstermektedir. Burada katsayıların işaretleri ve anlamlılık düzeyleri bir fikir verse de yorumlamak adına bu katsayılar kullanılamaz. Dolayısıyla, bu problemi çözmek için her bir cevap kategorisi için ayrı ayrı hesaplanan marjinal etkiler kullanılmıştır. 1097 gözlemin yer aldığı, 1. düzey sınıflandırma için elde edilen sonuçlar 2., 3 ve 4. Sütunlarda gösterilmiştir. Buna göre, bireylerin yaşının ve cinsiyetinin, göçmenlerin ev sahibi ülkenin refah sistemine etkisi hakkındaki düşünceleri üzerine istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur. Buna karşın eğitim düzeyinin bu düşüncenin şekillenmesinde önemli etkisi olduğu gözlenmiştir. Daha açık bir ifadeyle, düşük eğitim düzeyine sahip olmaya kıyasla,

bireylerin orta düzey bir eğitime sahip olması “göçmenler refah devleti üzerinde bir yükür” şeklinde bildirimde bulunma olasılıklarını 8,9 yüzde puan azaltmaktadır. Buna karşın “göçmenler refah devleti üzerinde bir yük değildir” şeklinde bildirimde bulunmaları olasılığını 7,2 yüzde puan artırmaktadır. Bu ilişki istatistiksel olarak yüzde 5 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Yani, bu eğitim düzeyindeki Portekizlilerin daha düşük eğitim düzeyinde olanlara kıyasla göçmenlerin refah harcamalarına etkisine karşı olumlu düşündükleri söylenebilir. Diğer eğitim kategorisinde (Yüksek düzey) ise işaretleri değişmemekle birlikte, katsayıların orta düzey eğitime göre çok daha büyük olduğu gözlenmiştir. Referans düzey olan düşük seviyede eğitime göre, bireylerin yüksek seviyede eğitimi olması “göçmenler refah devleti üzerinde bir yükür” şeklinde cevap verilmesi olasılığını 20,7 yüzde puan düşürdüğü ve “göçmenler refah devleti üzerinde bir yük değildir” şeklinde cevap verme olasılığını 22,8 yüzde puan artırdığı tespit edilmiştir. Bunun sonucu olarak eğitim düzeyi yükseldikçe göçmenler üzerindeki olumsuz algının azaldığı görülmektedir. Son olarak istihdam düzeyinin de istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2 Sıralı probit model analiz sonuçları

Değişkenler	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
	1. Düzey	Yük	Ne yük ne de değil	Yük değil	2. Düzey	Yük	Ne yük ne de değil	Yük değil
Yaş	-0.004 (0.003)	0.001 (0.001)	-0.000 (0.000)	-0.001 (0.001)	0.003 (0.004)	-0.001 (0.001)	0.000 (0.000)	0.001 (0.001)
Cinsiyet: Kadın	0.003 (0.079)	-0.001 (0.026)	0.000 (0.003)	0.001 (0.022)	0.023 (0.093)	-0.007 (0.030)	0.001 (0.004)	0.006 (0.026)
Eğitim: Orta	0.259** (0.106)	- 0.089** (0.036)	0.016** (0.007)	0.072** (0.030)	0.175 (0.127)	-0.060 (0.043)	0.013 (0.009)	0.047 (0.035)
Eğitim: Yüksek	0.703** * (0.122)	- 0.207** * (0.032)	-0.021 (0.017)	0.228** * (0.042)	0.696** * (0.146)	- 0.201** * (0.038)	-0.022 (0.020)	0.223** * (0.050)
İstihdam: İşsiz	0.145 (0.136)	-0.046 (0.042)	0.003 (0.003)	0.043 (0.041)	0.131 (0.168)	-0.041 (0.051)	0.003 (0.003)	0.038 (0.050)
İstihdam: Diğer	0.002 (0.100)	-0.001 (0.033)	0.000 (0.005)	0.001 (0.028)	-0.039 (0.133)	0.013 (0.044)	-0.002 (0.008)	-0.011 (0.036)
Medeni Hal: Boşanmış/Ayrı/Dul					0.004 (0.113)	-0.002 (0.039)	0.000 (0.009)	0.001 (0.029)
Medeni Hal: Bekâr					0.304** (0.150)	- 0.096** (0.046)	0.008 (0.006)	0.088* (0.045)
Çocuğu olanlar					0.012 (0.113)	-0.004 (0.037)	0.001 (0.005)	0.003 (0.031)
Sağlık: İyi					-0.028 (0.154)	0.009 (0.049)	-0.001 (0.005)	-0.008 (0.044)
Sağlık: Orta					-0.084 (0.173)	0.027 (0.055)	-0.004 (0.007)	-0.024 (0.049)
Sağlık: Kötü					-0.154 (0.214)	0.051 (0.071)	-0.009 (0.014)	-0.042 (0.058)
Sağlık: Çok kötü					-0.358 (0.333)	0.123 (0.119)	-0.033 (0.046)	-0.090 (0.077)
Mutluluk: Oldukça mutlu					-0.186 (0.125)	0.059 (0.038)	-0.005 (0.004)	-0.053 (0.037)
Mutluluk: Çok mutlu değil					-0.077 (0.176)	0.023 (0.054)	-0.001 (0.003)	-0.023 (0.052)

Mutluluk: Hiç mutlu değil					-0.542	0.185	-0.049	-0.136*
					(0.366)	(0.135)	(0.062)	(0.076)
İnanç: İnançlı					-0.141	0.045	-0.005	-0.040
					(0.116)	(0.036)	(0.004)	(0.034)
İdeoloji: Sol					-0.003	0.001	-0.000	-0.001
					(0.103)	(0.033)	(0.005)	(0.028)
Gözlem Sayısı	1,097	1,097	1,097	1,097	835	835	835	835
Pseudo R-squared	0.0323				0.0459			

Standart hatalar parantez içinde gösterilmiştir.

*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

Eklenen her bir veri için gözlem sayısı aynı olmadığından, 2. düzey sınıflamada gözlem sayısı 835'e düşmüştür. Bu sınıflamadan elde edilen sonuçlar 5., 6., 7. ve 8. sütunlarda gösterilmiştir. 5. sütun sıralı probit model analizinin ham sonuçlarını gösterirken diğer sütunlar her bir kategorideki marjinal etkileri göstermektedir. İlk düzeyde olduğu gibi, yaş, cinsiyet ve istihdam durumunun istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Buna karşın, yüksek eğitim düzeyinin göçmenlerin refah devletine etkisi yönündeki düşüncenin şekillenmesi üzerinde oldukça (yüzde 1 düzeyinde) anlamlı etkisi olduğu gözlenmiştir. Elde edilen katsayılar ve işaretleri 1. düzeydekiyle benzerdir. Buna göre, düşük eğitim düzeyinin referans kategori olduğu göz önünde bulundurularak, bireyin yüksek eğitim düzeyine sahip olması "göçmenler refah devleti üzerinde bir yükür" şeklinde cevap verilmesi olasılığını 20,1 yüzde puan düşürmekte, "göçmenler refah devleti üzerinde bir yük değildir" şeklinde cevap verilmesi olasılığını da 22,3 yüzde puan artırmaktadır. Bu ilişki istatistiksel olarak yüzde 1 düzeyinde anlamlıdır. 1. Düzey sınıflandırmada kullanılan bağımsız değişkenlere ek olarak 2. Düzeyde, medeni hal, çocuk sahibi olunması, algılanan sağlık ve mutluluk düzeyi, inanç durumu ve ideoloji verileri de eklenmiştir. Bu veriler arasından medeni halin ve düşük bir miktarda da olsa mutluluğun istatistiksel olarak anlamlı etkileri tespit edilmiştir. Dolayısıyla, medeni hali evli olanlara kıyasla, bireyin bekâr olması "göçmenler refah devleti üzerinde bir yükür" şeklinde cevap verilmesi olasılığını 9,6 yüzde puan düşürmektedir. Bu ilişki istatistiksel olarak yüzde 5 düzeyinde anlamlıdır. Buna karşın "göçmenler refah devleti üzerinde bir yük değildir" şeklinde cevap verilmesi olasılığını 8,8 yüzde puan yükseltmekte olup, bu ilişki de yüzde 10 düzeyinde marjinal de olsa anlamlıdır. Buradan bekâr Portekizlilerin evli olanlara kıyasla refah devleti üzerinde göçmenlerin etkisi konusunda daha olumlu düşündükleri tespit edilmiştir. Son olarak, marjinal düzeyde de olsa (yüzde 10 anlamlılık düzeyinde) çok mutlu olunmasına kıyasla, bireyin hiç mutlu olmamasının "göçmenler refah devleti üzerinde bir yük değildir" şeklinde cevap verilmesi olasılığını 13,6 yüzde puan düşürdüğü görülmektedir.

SONUÇ

Göçmenlerin ev sahibi ülkedeki etkileri oldukça sık tartışılan, siyasetçiler ve alanda araştırma yapanlar dışında halkın da dâhil olduğu geniş çevrede etki bulan bir konu olmaya devam etmektedir. Ev sahibi ülkedeki yerlilerin göçmenler hakkındaki düşünceleri ülkede entegrasyonun sağlanması açısından başlıca koşullardandır. Dolayısıyla yerlilerin göçmenler hakkındaki düşüncelerini şekillendiren faktörlerin ortaya konmasının alanda büyük katkı sağlayacağı açıktır. Literatüre bu anlamda yaratılan katkının yanında, gittikçe artan göçmen varlığı dikkate alındığında, toplumsal huzurun temini açısından da bu çalışma önem arz etmektedir.

Bu çalışmada yerlilerin göçmenlerin refah sistemi üzerindeki etkisi hakkındaki düşünceleri incelenmiştir. Daha açık bir ifadeyle, yerliler göçmenleri bir yük olarak mı görüyorlar yoksa yük olmadıklarını mı düşünüyorlar sorusu kullanılarak, bu düşüncelerini etkileyen unsurlar sıralı probit model yardımıyla açıklanmıştır. Gerek standart sosyoekonomik göstergelerin açıklayıcı değişkenler olarak yer aldığı 1. Düzey sınıflamada, gerekse bu düşünceleri etkileyebilecek ilave değişkenlerin de yer aldığı 2. Düzey sınıflamada, bireylerin eğitim düzeyinin önemli etkisi olduğu sonucu bulunmuştur. Buna göre Portekiz örneğinde, eğitim düzeyi yükseldikçe göçmenleri refah devleti üzerinde bir yük olarak görme olasılığı düşmektedir. Bunun yanında, bireylerin medeni halinin de önemli bir değişken olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim d¼zeyi d¼ř¼k olan yerlilerin refah devleti hizmetlerinden (örneğin; işsizlik ödeneği, çocuk yardımları, sosyal ve finansal diğer destekler gibi) daha fazla faydalandıkları, buna karşı muhtemel d¼ř¼k vasıflı işleri dolayısıyla yüksek vergi bedellerine katlanmadıkları söylenebilir. Dolayısıyla, eğitim d¼zeyi d¼ř¼k bireylerin, sosyal refah devleti hizmetlerinden faydalanma noktasında göçmenleri kendilerine rakip olarak görebilecekleri muhtemeldir. Bu rekabet algısı da göçmenlere karşı olumsuz düşüncelerle sonuçlanabilir. Öte yandan, eğitim d¼zeyi yüksek yerliler daha çok refah devleti hizmetlerinden faydalanan değil, fakat vergileriyle bu sistemi destekleyen konumdadır. Bu durumda, göçmenlere sunulan hizmetlerin bu kişilerin vergi yükünü artıracak ve bu kişilerin göçmenler hakkındaki yargılarını olumsuz etkileyeceği düşünülebilir. Hâlbuki bu çalışmada elde edilen bulgular yüksek eğitimli kişilerin daha olumlu düşündüğü yönündedir.

Sonuç olarak, Portekiz örneğinde incelenen göçmen algısının dinamikleri ortaya konmuştur. Fakat çalışmada tek bir dalğanın kullanılmış olması, dolayısıyla zaman içerisinde meydana gelebilecek değişikliklerin içerilmemiş olması bir eksiklik olarak görülebilir. Bu anlamda, söz konusu çalışma yeni veriler yayımlandığında genişletilebilir ve sonuçlar karşılaştırılabilir. Veri kısıtlamasının sebep olduğu bir diğer sınırlılık, örneklem ülke konusunda görülmektedir. Kullanılan temel araştırma sorusunun yalnızca Portekiz’de mevcut olması çalışmayı coğrafî anlamda kısıtlamıştır. Yeni örneklem ülkelerin varlığı sonuçları zenginleştirecek, bölgesel karşılaştırmalar yapmayı mümkün kılacak, göçmen algısındaki farklılıkların daha rahat ortaya konulabilmesini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Almeida, C. D. de, & Albuquerque, C. M. P. (2020). Welfare State in Portugal: delegated powers or disclaims responsibility? *GIGAPP Estudios Working Papers*, 7, 141–157. <http://www.gigapp.org/ewp/index.php/GIGAPP-EWP/article/view/177>

Altonji, J. G., & Card, D. (1991). The effects of immigration on the labor market outcomes of less-skilled natives. In *Immigration, trade, and the labor market* (pp. 201–234). University of Chicago Press.

Avdagic, S., & Savage, L. (2021). Negativity Bias: The Impact of Framing of Immigration on Welfare State Support in Germany, Sweden and the UK. *British Journal of Political Science*, 51(2), 624–645. <https://doi.org/DOI: 10.1017/S0007123419000395>

Biavaschi, C., Facchini, G., Mayda, A. M., & Mendola, M. (2018). South-South migration and the labor market: Evidence from South Africa. *Journal of Economic Geography*, 18(4), 823–853. <https://doi.org/10.1093/jeg/lby010>

Borjas, G. J. (1994). *Immigration and Welfare, 1970-1990* (No. 4872; National Bureau of Economic Research (NBER)). <https://doi.org/10.3386/w4872>

Borjas, G. J. (1999). Immigration and Welfare Magnets. *Journal of Labor Economics*, 17(4), 607–637. <https://doi.org/10.1086/209933>

Burgoon, B., & Rooduijn, M. (2021). ‘Immigrationization’ of welfare politics? Anti-immigration and welfare attitudes in context. *West European Politics*, 44(2), 177–203. <https://doi.org/10.1080/01402382.2019.1702297>

Card, D. (1990). The Impact of the Mariel Boatlift on the Miami Labor Market. *Industrial and Labor Relations Review*, 43(2), 245–257. <http://links.jstor.org/sici?sici=0019-7939%28199001%2943%3A2%3C245%3ATIOTMB%3E2.0.CO%3B2-Z>

Card, D., Dustmann, C., & Preston, I. (2005). Understanding attitudes to immigration: The migration and minority module of the first European Social Survey. *Centre for Research and Analysis of Migration*, 3(5), 1–45. http://www.cream-migration.org/publ_uploads/CDP_03_05.pdf%0Apapers3://publication/uuid/0B04A26E-F785-4781-ADBF-6EB7C002DC20

Carreira da Silva, F., & Valadez Martinez, L. (2015). Sophie’s Choice. *European Societies*, 17(3),

351–371. <https://doi.org/10.1080/14616696.2015.1035299>

Chu, Y.-L. (2002). Automobile Ownership Analysis Using Ordered Probit Models. *Transportation Research Record*, 1805(1), 60–67. <https://doi.org/10.3141/1805-08>

Del Carpio, X., Özden, Ç., Testaverde, M., & Wagner, M. (2015). Local labor supply responses to immigration. *Scandinavian Journal of Economics*, 117(2), 493–521. <https://doi.org/10.1111/sjoe.12099>

Eger, M. A. (2010). Even in Sweden: The Effect of Immigration on Support for Welfare State Spending. *European Sociological Review*, 26(2), 203–217. <https://doi.org/10.1093/esr/jcp017>

Eger, M. A., & Breznau, N. (2017). Immigration and the welfare state: A cross-regional analysis of European welfare attitudes. *International Journal of Comparative Sociology*, 58(5), 440–463. <https://doi.org/10.1177/0020715217690796>

Ferreira, S. (2015). New Paths for Third-Sector Institutions in a Welfare State in Crisis: The Case of Portugal. *Nonprofit Policy Forum*, 6(2), 213–241. <https://doi.org/doi:10.1515/npf-2014-0025>

Garand, J. C., Xu, P., & Davis, B. C. (2017). Immigration Attitudes and Support for the Welfare State in the American Mass Public. *American Journal of Political Science*, 61(1), 146–162. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/ajps.12233>

Gindling, T. H. (2009). South-South Migration: The Impact of Nicaraguan Immigrants on Earnings, Inequality and Poverty in Costa Rica. *World Development*, 37(1), 116–126. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2008.01.013>

Giorgi, A., & Vitale, T. (2018). Migrants in the public discourse: Between media, policy and public opinion. In *Trade Unions and Migrant Workers, New Context and Challenges in Europe*. ILERA PUBLICATION SERIES. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_625024.pdf

Hanson, G. H., Scheve, K., & Slaughter, M. J. (2007). Public Finance and Individual Preferences over Globalization Strategies. *Economics & Politics*, 19(1), 1–33. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1468-0343.2007.00300.x>

Impact of immigration on Europe's societies. (2006). European Migration Network. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/legal-migration/pdf/general/emn_immigration_2006_en.pdf

Inglehart, R., C. Haerpfger, A. Moreno, C. Welzel, K. Kizilova, J. Diez-Medrano, M. Lagos, P. Norris, E. P. & B. P. et al. (eds. . (2014). *World Values Survey: All Rounds - Country-Pooled Datafile Version*. <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWVL.jsp>

Karapınar Kocağ, E., & Kambhampati, U. (2020). Impact of Immigration on Employment: The Case of Turkey. *Empirical Economics Review*, 10(4), 291–312.

Kulin, J., Eger, M. A., & Hjerm, M. (2016). Immigration or Welfare? The Progressive's Dilemma Revisited. *Socius*, 2, 2378023116632223. <https://doi.org/10.1177/2378023116632223>

Kymlicka, W., & Banting, K. (2006). Immigration, Multiculturalism, and the Welfare State. *Ethics & International Affairs*, 20(3), 281–304. <https://doi.org/DOI:10.1111/j.1747-7093.2006.00027.x>

Lima, A. P. (2016). Care as a factor for sustainability in situations of crisis: Portugal between the welfare state and interpersonal relationships. *Cadernos Pagu*, 46, 79–105. <https://doi.org/https://doi.org/10.1590/18094449201600460079>

Mayda, A. M., Peri, G., & Steingress, W. (2018). THE POLITICAL IMPACT OF IMMIGRATION: EVIDENCE FROM THE UNITED STATES. In *NBER Working Paper Series* (Working Paper 24510). <http://www.nber.org/papers/w24510>

Nannestad, P. (2004). Immigration as a challenge to the Danish welfare state? *European Journal of Political Economy*, 20(3), 755–767. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2004.03.003>

Pischke, J.-S., & Velling, J. (1997). EMPLOYMENT EFFECTS OF IMMIGRATION TO GERMANY : *The Review of Economics and Statistics*, 79(4), 594–604.